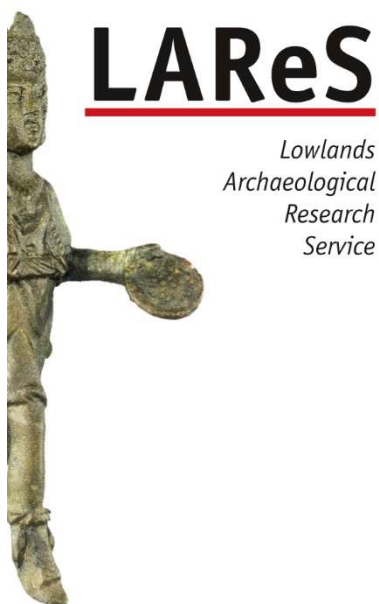

Archeologisch vervolgonderzoek aan de Roosendaalsebaan te Kalmthout

Elly N.A. Heirbaut
Julie Hagen
Caroline Dockx

Colofon

Titel: Archeologisch vervolgonderzoek aan de Roosendaalsebaan te Kalmthout. Deel I.
Auteur: E.N.A. Heirbaut, J. Hagen & C. Dockx
Grafische illustraties/GIS: LArES

Rapportnummer: LArES-rapport 367
Bekrachtigde archeologienota: ID 14208

Projectleider/Veldwerkleider: E.N.A. Heirbaut (OE/ERK/Archeoloog/2016/00162)
Uitvoerder: LArES, Lowlands Archaeological Research Service
Vestiging: Rozenlaan 15, 2980 Halle-Zoersel

Publicatiedatum: oktober 2020
Publicatieplaats: Halle-Zoersel

Illustratieverantwoording voorblad: overzicht plangebied

© LArES. Niets uit deze uitgave mag zonder bronvermelding worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door print-outs, kopieën, of op welke andere manier dan ook.

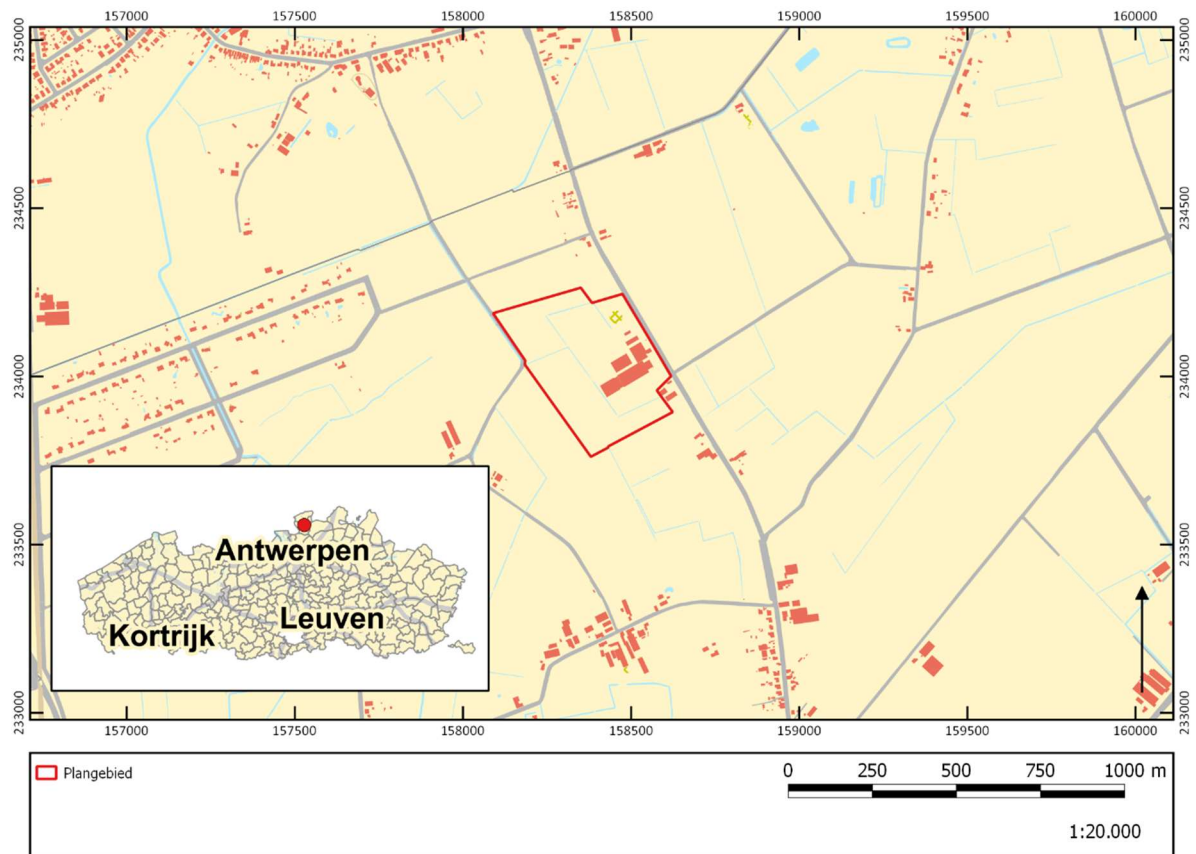
LArES aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Deel II. Programma van maatregelen

1 INLEIDING	5
2 TECHNISCHE FICHE/ADMINISTRATIEVE GEGEVENS	6
3 ONDERZOEKSVRAGEN	7
4 KENNISVERMEERDERINGSPOTENTIEEL VAN HET PROJECTGEBIED EN AANBEVELING	9

1 Inleiding

Het plangebied is gelegen aan de Roosendaalsebaan te Kalmthout (gemeente Kalmthout, provincie Antwerpen). Het omvat vijf percelen met een totale oppervlakte van ca. 153.772 m². Centraal binnen het terrein bevindt zich momenteel een melkveebedrijf met melkveestallen en aanhorigheden. Het overige gedeelte van het plangebied bestaat uit weiland. De opdrachtgever plant een nieuwe melkveestal te bouwen, het terreinprofiel van het plangebied te wijzigen, enkele bomen aan te planten en een bestaande gracht te verleggen (fig. 1).¹

Figuur 1. Kadasterkaart met aanduiding onderzoeksgebied.

©LARES

¹ Heirbaut & Dockx 2019a, 5.

2 Technische fiche/administratieve gegevens

Naam site	Roosendaalsebaan, Kalmthout	
Ligging	Roosendaalsebaan 197, 2920 Kalmthout	
Kadastrale gegevens	Kalmthout, 1 ^e afdeling, sectie B, percelen 500a, 500b, 500c, 500d en 10m	
Bounding Box	X	Y
	159702.435624	234643.858111
	157622.810622	234643.858111
	159702.435624	233528.63936
	157622.810622	233528.63936
Onderzoek	landschappelijk bodemonderzoek	
	proefsleuvenonderzoek	
Projectcode	2020H333 (landschappelijk bodemonderzoek)	
	2020H336 (proefsleuvenonderzoek)	
Uitvoerders/actoren	Elly N.A. Heirbaut, LAReS	
	Julie Hagen, LAReS	
	Caroline Dockx, LAReS	
Erkend archeoloog	Elly N.A. Heirbaut: OE/ERK/Archeoloog/2016/00162	
	Caroline Dockx: OE/ERK/Archeoloog/2019/00020	
Nummer wettelijk depot	Niet van toepassing	
Termijn	oktober 2020	
Geplande ingreep	Het optrekken van een nieuwe melkveeststal, het wijzigen van het terreinprofiel, het aanplanten van bomen en het verleggen van een bestaande gracht.	
Totaal oppervlakte plangebied	ca. 153.772 m ²	
Totaal oppervlakte geplande werken	ca. 20.485 m ²	
Geldende wetgeving en voorwaarden	Het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014. De nota werd opgesteld overeenkomstig de Code van Goede Praktijk. De totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft, bedraagt 3.000 m ² of meer, zoals bepaald in artikel 5.4.2 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013.	
Randvoorwaarden	zie paragraaf 1.1	
Doelstelling	Het doel van deze archeologienota is om via de tot op heden beschikbare bronnen (bureauonderzoek) na te gaan wat het archeologische potentieel van het projectgebied is, wat de mogelijke bedreigingen zijn voor het eventueel aanwezige bodemarchief, en hoe hiermee dient omgegaan te worden.	
Thesaurus	Landschappelijk booronderzoek, proefsleuvenonderzoek	

3 Onderzoeksvragen

Voorafgaand aan het vooronderzoek in uitgesteld traject zijn verschillende onderzoeksvragen² geformuleerd, waarop getracht moest worden antwoord te bieden.

Landschap en bodem:

- Is de oorspronkelijke bodem intact? Is er sprake van bodemdegradatie en/of erosie, en zo ja, in welke mate?
- Wat is de opbouw van de bodem (waargenomen horizonten, beschrijving en duiding)?
- Hebben er post-depositionele processen plaatsgevonden en welk effect hebben deze gehad op de archeologische resten?

Algemeen:

- Zijn er archeologische sporen aanwezig in het te ontwikkelen gebied? Zo ja: wat is de aard en datering van deze sporen?
- Zijn er archeologische vondsten aanwezig in het te ontwikkelen gebied? Zo ja: wat is de aard en datering van deze vondsten?
- Wat is de bewaringskwaliteit van de vondsten?
- Wat is de ruimtelijke begrenzing van de sporen (zowel horizontaal als verticaal; strekt de site zich uit buiten de grenzen van het te ontwikkelen gebied)?
- Wat is de chronologische begrenzing van de sporen? Behoren ze tot één of meerdere perioden?
- Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?
- Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de archeologische vindplaats(en)?
- Is er mogelijkheid tot behoud *in situ*? Zo niet, welke maatregelen worden dan voorgesteld om de archeologische waarden veilig te stellen?
- Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant? Is er voor het beantwoorden van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijk onderzoek nodig? Zo ja, welk type staalname is hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?
- Dient er verder archeologisch onderzoek (opgraving) te worden uitgevoerd op basis van de resultaten van het archeologisch vooronderzoek?

Steentijdsites:

- wat is de ruimtelijke begrenzing van de vuursteenconcentratie(s) (zowel horizontaal als verticaal; strekt de site zich uit buiten de grenzen van het plangebied)?
- wat is de datering van de vondsten?
- wordt de vindplaats door de toekomstige werken bedreigd? Wat zijn de mogelijkheden voor behoud *in situ* of *ex situ*?
- welk vervolgtraject is noodzakelijk?

² Heirbaut & Dockx 2019b, 15-16.

Nederzettingsterreinen:

- Zijn er aanwijzingen voor nederzettingsterreinen in het te ontwikkelen gebied?
Zo ja: uit welke periode dateren deze, en waren ze tijdelijk of permanent?
- Zijn er aanwijzingen voor continuïteit of fasering van de nederzetting en/of structuren?
- Welke elementen kunnen bijdragen tot de kennis van de economische en sociale relaties in de verschillende perioden/fasen?
- Wat is de relatie van de vindplaats tot deze in de ruimere omgeving?
- Zijn er aanwijzingen voor andersoortig gebruik van het terrein (anders dan bewoning, bijvoorbeeld funeraire contexten)? Zo ja: uit welke periode dateren deze, en waren ze tijdelijk of permanent?
- Zijn er sporen van landbouwactiviteiten (ploegsporen, veldindeling, ...) gelinkt aan het historisch terreingebruik zoals waargenomen op de historische kaarten?
- Zijn er sporen van ambachtelijke activiteiten?
- Zijn er sporen van agrarische activiteiten?
- Zijn er sporen van landgebruik (zoals perceelsindeling, wegen, akkers, grondstofwinning)?

Grafvelden:

- Zijn er graven aangetroffen in het te ontwikkelen gebied?
- Hoe dateren deze?
- Kunnen ze gerelateerd worden aan reeds bekende vindplaatsen in de omgeving?
- Zijn de inhumatieresten/crematieresten goed bewaard?
- Is er sprake van bijgaven, en wat voor informatie leveren deze op?
- Is er sprake van een grafritueel, en hoe manifesteert zich dat?

4 Kennisvermeerderingspotentieel van het projectgebied en aanbeveling

Hoewel van tevoren was ingeschat dat dit terrein een middelhoge archeologische potentie heeft op basis van de studie van historische kaarten en de bekende archeologische waarden uit de CAI, is uit het archeologisch vervolgonderzoek gebleken dat deze potentie naar beneden bijgesteld moet worden.

Het landschappelijk bodemonderzoek heeft uitgewezen dat het bodemprofiel dat op nagenoeg het hele terrein voorkomt, een A/C-profiel is. Een intacte bodemopbouw waarbij een B-horizont en/of E-horizont voorkomt, is nergens herkend. Bovendien is op basis van deze boringen ook vastgesteld dat de A-horizont met de C-horizont is vermengd waardoor vermoed kan worden dat de ondergrond binnen het projectgebied reeds geroerd is. Op basis van deze vaststelling is bijgevolg geconcludeerd dat een verkennend archeologisch bodemonderzoek op het terrein niet zinvol is.

Direct aansluitend is het proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. Hierbij zijn geen *archeologica* gevonden, uitgezonderd bouwpuin, zoals enkele baksteenfragmenten, hout en wat plastic. Deze fragmenten komen voornamelijk voor in de grootschalige vergravingen en soms in de bouwvoor.

De profielen die tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn bekeken, wijzen uit dat de oorspronkelijke bodem niet meer intact is. Overal is een A/C-profiel aanwezig, waarin ook tekenen van verstoring opgemerkt kunnen worden.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek is het vlak aangelegd op de overgang van de A-horizont naar de C-horizont. In het vlak zijn verspreid over het terrein talrijke recente vergravingen en ploegsporen geattesteerd. Ten zuidoosten van de huidige stal waren deze recente vergravingen erg grootschalig. Deze zijn, volgens de eigenaar, toe te schrijven aan de bouw van de huidige infrastructuur. Er zouden grote machines over het terrein gereden hebben en het terreinprofiel zou opgehoogd zijn in functie van de huidige bebouwing waardoor het bodemarchief binnen het projectgebied reeds grondig verstoord is. Elders binnen het projectgebied zijn deze verstoringen veel kleiner van vorm en komen er voornamelijk ploegsporen voor. Ook deze ploegsporen hebben de top van de C-horizont licht verstoord. Tot slot zijn er enkele recente paalsporen in het noordelijke gedeelte van het terrein aangetroffen. Aangezien deze een recente oorsprong hebben, hebben deze sporen geen spoornummer gekregen en zijn ze als verstoring opgetekend. Tot slot zijn er enkele greppels aangetroffen uit de nieuwe of nieuwste tijd in het zuidoostelijke en noordelijke gedeelte van het projectgebied. Wanneer deze geprojecteerd worden op de Atlas der Buurtwegen kan opgemerkt worden dat deze ter hoogte van een perceelgrens liggen. Bijgevolg kunnen deze sporen als perceelgreppels geïnterpreteerd worden. Verder zijn er geen sporen aangetroffen binnen het plangebied.

Aangezien er geen behoudenswaardige archeologische site is aangetroffen, die door de geplande werkzaamheden verstoord zal worden, hoeft er geen bijkomend archeologisch onderzoek meer uitgevoerd te worden.

Er wordt geadviseerd om het terrein vrij te geven voor de geplande ontwikkelingen.